

01 - 03

KMETIJSTVO IN
ZADRUŽNIŠTVO

Izzivi prihodnosti in trdni
temelji preteklosti.

04 - 06

PRIZNANJA

Predstavitve prejemnikov
priznanj Zadružne zveze
Slovenije v letu 2025.

07 - 08

AKTUALNO

Nova promocijska
kampanja in izzivi
uredbe o deforestaciji.

ZADRUŽNA
ZVEZA
SLOVENIJE

ZADRUŽNIK

PRILOŽNOSTNO GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE SLOVENIJE · 22.000 IZVODOV · BREZPLAČNO

DECEMBER 2025

Žarko Lazarevič,
prof. dr.
Inštitut za novejšo zgodovino

**JANEZ EVANGELIST KREK
(1865-1917), POBUDNIK
ZADRUŽNIŠTVA**

Stran 2

Alenka Marjetič Žnider,
Zadružna zveza Slovenije

**TRAJNOSTNI KMETIJSKO-
PREHRANSKI SISTEM**

Stran 3

Ana Ivandič,
komunikacijska strateginja

**POVEZANI Z ZEMLJO.
POVEZANI DRUG Z DRUGIM.**

Stran 7

Tit Škerget,
Zadružna zveza Slovenije

EUDR

Stran 8

Korenine, ki gradijo prihodnost

Za razvoj slovenskega podeželja so nujne močnejše kolektivne naložbe in jasnejša pravila trga — domača surovina ostaja v središču.

Borut Florjančič,
predsednik Zadružne zveze Slovenije

Povezani z zemljo.

Povezani drug z drugim.

Ko vstopamo v leto 2026, se zavedamo, da imamo v rokah nekaj dragocenega – moč povezanosti. Slovensko zadružništvo stoji na dveh trdnih temeljih: na družinskih kmetijah, ki z vsakodnevnim delom skrbijo za našo hrano, in na zadrugah, ki vračajo tej hrani vrednost, dostojanstvo in pomen. V času, ko svet še vedno živi v negotovosti geopolitike, podnebnih sprememb in trgovinskih pretresov, imamo v Sloveniji veliko prednost: razpršeno, a močno mrežo ljudi in organizacij, ki s trdim delom ohranjajo življenje na podeželju. Slogan »Zadruge gradijo boljši svet« ni le misel iz iztekajočega se mednarodnega leta zadrug, temveč vodilo, po katerem živimo že več kot stoletje in pol ter ga moramo z modrostjo in pogumom prenesti tudi v prihodnost.

Kdo smo in kaj nas povezuje

Zadružna zveza Slovenije danes povezuje 60 kmetijskih in gozdarskih zadrug, te ustvarijo s svojimi podjetji več kot milijardo evrov prometa. Skupaj upravljamo največjo mrežo podeželskih

trgovin in delujemo v vseh najpomembnejših predelovalnih panogah – od mlekarstva, mesne in vinske predelave do sadjarstva, zelenjadarstva in oljarstva. Vse to ni le statistika. To je infrastruktura slovenskih kmetov, v njihovi lasti in pod njihovim demokratičnim upravljanjem. Višje ko kmet preko svoje zadruge seže v verigi – do predelave, blagovne znamke in prodaje – bolj se dodana vrednost vrača tja, kamor sodi: na družinsko kmetijo. Zadruge in družinske kmetije so temelj odpornih, pravičnih in trajnostnih prehranskih verig. Zadnja leta so nas naučila, kako hitro globalne motnje v logistiki, energentih ali repromaterialu

udarijo prav po začetku verige – po tistih, ki pridelujejo hrano. Naš odgovor je jasen: domača veriga, ki temelji na lokalni surovini in preglednosti masnih tokov. Le tako je veriga zares trajnostna, vse drugo so prazne besede.

Prelomni koraki in izzivi prihodnosti

V letu, razglašenem za mednarodno leto zadrug, smo naredili pomemben korak naprej. Priznanja organizacij proizvajalcev (OP) v najpomembnejših sektorjih in prva razpisna vrata za kolektivne naložbe pomenijo prelomnico, ki jo je slovensko zadružništvo dolgo pričakovalo.

Zdaj imamo priložnost, da sredstva namenimo za tisto, kar krepi hrbtenico podeželja – zbirne centre, skladišča, logistiko, predelavo, lastne blagovne znamke in prodajne poti. Na nas je, da to naredimo premišljeno in povezano.

Pred nami so tri temeljne naloge:

- Okrepiti organizacije proizvajalcev in pospešiti kolektivne naložbe. Zadruge so po svojem bistvu naravne organizacije proizvajalcev – prostovoljske, demokratične in usmerjene v povezovanje. Pot do priznanja mora biti manj birokratska, izvedba odobrenih naložb pa hitrejša in učinkovitejša.
- Zgraditi digitalno resnico o poreklu hrane. Potrošnik ima pravico vedeti, kaj izbira – mi pa dolžnost, da podkrepimo to s podatki, ne z izjavami. Digitalna sledljivost porekla je temelj zaupanja, hkrati pa najboljšo varovalo pred udarom nizkih cen uvoženih živil. To je projekt nacionalnega pomena, ki bo prinesel zadrugam operativno moč, potrošnikom pa zanesljivost.
- Prilagoditi se podnebnim spremembam s premišljenimi naložbami. Namakanje, oroševanje, protitočne mreže, skladišča, hladilnice, rastlinjaki in odporne sorte niso razkošje, temveč nuja. Kjer ni infrastrukture, ni varnosti pridelave. Zato moramo kot družba dati prednost sektorjem z najnižjo samooskrbo in odstraniti birokratske ovire, ki danes prevečkrat zavirajo razvoj.

Zmerno kritični, a odločno usmerjeni v prihodnost

Neenaki pogoji kmetovanja in preobilica birokracije ostajata največji oviri razvoja. Evropske uredbe z dobrimi nameni prepogosto postanejo dodatni papir, ne pa modra rešitev. Slovensko kmetijstvo izgublja zemljišča, hkrati pa se sooča z razdrobljenostjo, ki kliče po ukrepih po meri terena, ne po kopijah velikih ravnin Evrope. Razpisi morajo slediti realističnim potrebam panog, ne pa oddaljenim administrativnim modelom. Na trgu potrebujemo več pravičnosti. Cena se prepogosto oblikuje »od zgoraj«, posledice pa nosita kmet in potrošnik. Ukrepi proti prodaji pod nabavno ceno so korak naprej, a le podatkovna analiza in učinkovit nadzor lahko zagotovita, da bodo tudi delovali. Pravila morajo živeti v praksi – še bolj podpirati profesionalizacijo funkcije angažiranega varuha, ki bo varoval verigo od njive do police.

Naša vizija 2040:

moč, ki prihaja s podeželja

Ko govorimo o prehranski suverenosti, ne govorimo o zapiranju meja, temveč o pametno zgrajenih verigah. Surovina naj nastane doma, predelava naj poteka v kapacitetah,

ki so v lasti kmetov, zadruge naj zagotavljajo preglednost, prodaja pa naj temelji na zaupanju potrošnika v slovensko poreklo. To ni le gospodarska odločitev – to je odločitev za poseljeno, obdelano in živo podeželje, ki prinaša učinke na turizem, naravo in kakovost življenja. Zato vlagajmo v skladišča, predelovalne obrate, logistiko, trgovino, znanje, digitalizacijo in medsebojno sodelovanje.

Mladi, ženske, znanje – trojno gibalno prenov
Brez mladih ni prihodnosti. Mladi morajo vstopati v panogo z jasnimi tržnimi potmi in stabilnimi prihodki, ne z loterijo vremena in cen. Na podeželju je treba boljše vrednotiti tudi vlogo žensk, pogosto

nevidnih nosilk dela, tradicije in skrbi za skupnost. Njihova socialna varnost mora postati sistemska skrb, ne le osebna zgodba. In tretje: znanje. Svetovanje, democentri, digitalne spretnosti in podjetnost morajo iz pisarn in učilnic med ljudi – v hleve, sadovnjake in zadruge.

Partnerstva z odločevalci – tri jasna pričakovanja
• Stabilna, večletna shema kolektivnih naložb z višjimi stopnjami sofinanciranja za projekte na lokalni surovini.
• Nacionalna digitalna platforma sledljivosti po poreklu, ki razbremeni kmete in zadruge ter omogoči »resnico na polici«.
• Učinkovito izvrševanje pravil

poštene trgovinske prakse, z letnim nadzorom in analizo cenovnih verig.

Nova promocijska kampanja – skupna zgodba podeželja
Zadružna zveza Slovenije začena ob koncu leta komunikacijsko kampanjo, z njo želimo znova poudariti pomen povezanosti slovenskega podeželja, kmetov in zadrug.
Slogan »Povezani z zemljo. Povezani drug z drugim.« izraža bistvo zadružništva – spoštljiv odnos do narave in sodelovanje med ljudmi, ki z delom in znanjem ustvarjajo prihodnost. Kampanja bo dolgoročna, potekala bo na televiziji, v tisku, na spletu in na sejnih. Z njo bomo zavedanje,

da brez kakovostne hrane ni zdrave prihodnosti in da je hrana, pridelana na slovenskih kmetijah, darilo narave in sad skupnega dela.

Sklep: skupaj varujmo naše korenine
Zadruge niso nostalgija. So moderna arhitektura odpornosti – sistem, ki povezuje ljudi, znanje in odgovornost. V času negotovosti je naš program jasen: posodabljam verige v lasti kmetov, krepi organizacije proizvajalcev, vlagati v digitalno sledljivost in prilagoditve na podnebne spremembe. S tem bomo v naslednjem desetletju obrnili krivuljo: več domače surovine, več lokalne predelave, več zaupanja

potrošnikov in več vrednosti na kmetiji. Spoštovane zadružnice in zadružniki, partnerji in potrošniki – vsaka vaša odločitev šteje. Vsak liter mleka, vsak grozd, vsak sadež, ki potuje skozi zadrugo, krepi skupnost. Naj bo leto 2026 leto, ko bomo resnično živeli pomen besed povezani z zemljo in drug z drugim – na naših kmetijah, v naših zadrugah in na vsakem slovenskem krožniku. ↩

Janez Evangelist Krek (1865–1917), pobudnik zadružništva

Žarko Lazarević, prof. dr. Inštitut za novejšo zgodovino

Krek se uvršča med najpomembnejše in najvplivnejše politike v moderni politični, gospodarski in kulturni zgodovini Slovencev – zaradi vsestranskega delovanja in obsežne družbene dediščine. Bil je človek številnih talentov in dobrih človeških lastnosti. Bil je duhovnik, vrhunski politik, dober govorec, literat, oster polemik, organizator in zadružnik. Zadružništvo ostaja tudi danes, 160 let po njegovem rojstvu, eden od najpomembnejših delov njegove zapuščine slovenskemu narodu.

V življenju ga je zaznamovalo šolanje na Dunaju, tam je stkal obsežno družbeno omrežje, ki mu je v poznejši politični karieri prišlo še kako prav. Na Dunaju je začel gledati na svet s širšega gledišča: politični in ekonomski liberalizem je lahko presojal z globalnega zornega kota, četudi je sam deloval lokalno, v Sloveniji. Ideje krščanskega socialnega nauka s poudarkom na družbeni solidarnosti in vzajemnosti so mu bile zelo blizu – postal je njihov osrednji predstavnik med Slovenci.

Krek je vstopil v družbeni prostor na katoliškem kongresu leta 1892, ko je predstavil program za enakopravnost socialno zapostavljenih slojev – delavcev in kmetov. Kongresne resolucije in enciklika Rerum novarum (1891) so mu bile vodilo, kako delovati. Veljal je za predstavnika novega tipa »socialnega duhovništva«.

S poudarjeno socialno noto v delovanju je postal Krek modernizator katoliškega gibanja. Strategijo njegovega političnega in družbenega delovanja bi lahko povzeli z načelom: za vsak družbeni sloj in za vsako družbeno potrebo posebna organizacija. Razvejeno omrežje organizacij je katoliškemu gibanju omogočilo stik z večinskim delom prebivalstva, zaznavanje njegovih potreb in prenos teh zahtev v politični jezik in prakso. Krek je tako postal vpliven politik v dunajskem državnem zboru pa tudi v kranjskem deželnem zboru.

S svojim delovanjem na kulturno-prosvetnem, delavsko-sindikalnem in gospodarsko-zadružnem področju si je pridobil velik ugled. Njegovo delo je bilo cenjeno, veliko spoštovanje mu je bilo izkazovano predvsem zaradi njegovega zavzemanja za gospodarske in socialne reforme, s katerimi je želel izboljšati življenjsko raven kmečkih in delavskih množic. Obenem pa je doživljal tudi ostro kritiko, zlasti v liberalnih in nemških nacionalnih krogih. V liberalnem glasilu Slovenski narod so ga zaradi njegovega dela označili celo za »rudečega socialista v črni suknji«.

Krek je že v življenju dočakal, da se je uresničil del njegovih prizadevanj. Umrl je po kapi 8. oktobra 1917. Do pogreba je ležal v škofijski dvorani, s tem mu je bila izkazana posmrtna čast. Krekov pogreb 13. oktobra 1917, ki je bil podoben pogrebu državnika, je presegel slovo od pokojnika – slovenski narod se je poslovil od enega največjih narodnih buditeljev v svoji zgodovini in je spodbudil množično politično manifestacijo v času velike negotovosti glede usode slovenskega naroda. Razčiščevala so se temeljna vprašanja o obstoju Habsburške monarhije in mestu Slovencev v njej oziroma zunaj nje (v Jugoslaviji); to je kot skrajni ukrep zagovarjal tudi Krek.

Zadružništvo je zagotovo eden od najpomembnejših delov Krekove zapuščine – tako po obsegu dejavnosti kot po dolgoročnih ekonomskih in socialnih učinkih. Krek je vzel za podlago zadružnega dela Raiffeisnov nauk, ki se je s svojo ideološko in socialno zasnovo

ujemal s socialno in gospodarsko doktrino krščanskosocialnega gibanja.

Temeljni vzgib Krekove zadružne pobude je bila ekonomska in socialna emancipacija zapostavljenih »delovnih stanov« (delavcev in kmetov). Poleg ekonomskih so bile pomembne tudi druge spodbude, kot so obnova občestva, družbena kohezija in solidarnost, ki jo je ogrožal ekonomski in socialni liberalizem. Čeprav Krek ni bil začetnik zadružništva, je s spodbujanjem zgostitve omrežja veliko prispeval k temu, da je imel skoraj vsak prebivalec zadrugo, kreditno ali drugo, v neposredni bližini. Po razvejeni zadružni mreži z močno zadružno centralo so prebivalstvu

ponujali široko paleto socialnih in ekonomskih storitev. Različne vrste zadrug so zadovoljevale potrebe po kreditiranju, potrošnji, trženju pridelkov in predvidljivosti gospodarjenja. Prednosti gostega omrežja je Krek ponudil tudi zadružnikom v Istri in Dalmaciji. »Krekovo« zadružno omrežje je skupaj z »liberalnim« in »socialdemokratskim« pomembno prispevalo k lažji prilagoditvi večine prebivalstva kapitalistični ekonomiji, saj je bilo razmeroma poceni orodje za obvladovanje družbenih in ekonomskih tveganj. Po zadružnem omrežju so »Krekovi zadružniki« interesno in ideološko povezali kmete, jih naredili vidne v družbi ter dosegli, da so postale njihove ekonomske in socialne zahteve legitimne. S širitvijo volilne

pravice so kmetje kot večinski del prebivalstva postajali tudi odločilni politični subjekt.

Obstoj zadrug je imel kratkoročne in dolgoročne gospodarske učinke, ki jih je članstvo kmalu občutilo v vsakdanjem življenju. Zato ni presenetljivo, da je zadružna zapuščina dr. Janeza Evangelista Kreka živa tudi danes in da pomeni trden temelj slovenskega kmetijskega zadružništva tudi v prihodnje. ↩

Zadružna zveza Slovenije se je dr. Janezu Evangelistu Kreku ob 160-letnici rojstva, 27. novembra 2025, poklonila s slavnostno postavitvijo kipa, ki je umeščen ob vstopu v njene prostore na Miklošičevi 4 v Ljubljani. Avtor portreta je akademski kipar Metod Frlic.

Trajnostni kmetijsko-prehranski sistem

Alenka Marjetič Žnider,
ZZS, vodja Oddelka za kmetijstvo,
gozdarstvo in zadružništvo

Trajnostni kmetijsko-prehranski sistem je v sodobnih razpravah o prihodnosti kmetijstva vse pogostejše omenjeni pojem. Vendar pa je njegova pogosta raba velikokrat oddaljena od tistega, kar je za Slovenijo najpomembnejše: resnično trajnosten sistem je lahko le tisti, ki temelji na slovenski surovini, lokalnem znanju, medsebojnem sodelovanju in organiziranosti kmetov. V majhni, raznoliki in naravno občutljivi državi, kot je Slovenija, je povezovanje kmetov v zadruge ter višje vključevanje v verige vrednosti pomembna prвина ohranjanja kmetijske pridelave in prireje ter prehranske suverenosti države.

Izhodišča slovenskega kmetijstva Slovensko kmetijstvo je zaradi naravnih dejavnikov in zgodovinskih okoliščin izrazito razdrobljeno. Povprečna slovenska kmetija obdeluje skoraj trikrat manj površin kot povprečna evropska, poleg tega redi trikrat manj živine. Več kot tri četrtine vseh kmetijskih zemljišč leži na območjih z omejenimi dejavniki, predvsem v hribovskih in gorskih predelih, kjer so pridelovalne razmere zahtevne, stroški višji, možnosti intenzifikacije pa

omejene. Značilna slovenska kmetija je družinska kmetija, kar daje podeželju poseben socialni in gospodarski pomen, hkrati pa odpira izzive, povezane z majhnim obsegom in starostno strukturo gospodarjev. Le 3,5 odstotka nosilcev kmetijske dejavnosti je mlajših od 35 let, več kot 40 odstotkov pa starejših od 65 let, kar resno ogroža generacijsko prenovu.

Vloga zadrug v trajnostnem sistemu Več kot 13.000 družinskih kmetij je povezanih v 60 kmetijsko-gozdarskih zadrug članic Zadružne zveze Slovenije. Zadruge so posebnost slovenskega podeželja, saj jih kmetje ustanavljajo že več kot 150 let z jasnim namenom: da bi ustvarili gospodarske in družbene koristi za člane ter okolje, v katerem kmetujejo in živijo. Od gospodarskih družb jih loči temeljno načelo: lastniki zadrug so kmetje sami, zadružno premoženje pa je nerazdružljivo in namenjeno skupni koristi. Zadruge s svojo razvejeno mrežo zbirnih centrov, hladilnic, silosov in pridelovalnih dejavnosti omogočajo, da kmetje prvič vstopijo na trg organizirano in pod boljšimi pogoji. Razvejena mreža trgovin omogoča oskrbo kmetij in podeželskih gospodinjstev. Njihova prisotnost v podeželskem prostoru ni v celoti odvisna od dobičkonosnosti posamezne lokacije, temveč od potreb članstva in širšega podeželskega prebivalstva. Tako prispevajo k ohranjanju poseljenosti, vitalnosti in gospodarske dejavnosti tudi na manj konkurenčnih območjih.

Trajnostni kmetijsko-prehranski sistem kot slovenska razvojna priložnost V zadnjih letih se izraz »trajnostni kmetijsko-prehranski sistem« pogosto uporablja predvsem v povezavi z evropskimi strategijami, zelenim prehodom in prehransko varnostjo. A za Slovenijo je zelo

pomembno, da tak sistem temelji na lokalni surovini. Dopolnilne dejavnosti na kmetiji in zadružna pridelava, ki so neposredno vezane na domače surovine, pomenita, da kmet kot pridelovalec hkrati postane lastnik in upravljavec pridelave ter trženja. Le tako lahko ustvarjena dodana vrednost ostane na začetku verige – pri kmetu. Prerazporejanje vrednosti v verigi je mogoče zlasti, če seže kmet čim višje v posamezne člene – od primarne proizvodnje prek zbiranja, priprave za trg do pridelave in prodaje. Kadar je lastništvo teh členov v rokah kmetov, se dobiček vrača k njim, ki surovino pridelajo. To ni le ekonomsko, temveč tudi družbeno trajnostno, saj krepi lokalne skupnosti in ohranja delovna mesta v podeželskem prostoru.

Naložbe v zbirne centre in pridelavo – pogoj za dolgoročno stabilnost Od leta 2020 je Zadružna zveza Slovenije posebno pozornost usmerila v to, da se naložbe v pridelavo slovenskih surovin pri izvajanju intervencij obravnavajo prednostno – po merilih, ki spodbujajo naložbe, ki v čim večjem obsegu temeljijo na surovini slovenskega izvora, oziroma po posebej oblikovanih intervencijah v kolektivne naložbe zadrug, organizacij proizvajalcev in skupin proizvajalcev. Posledica t. i. pozitivne diskriminacije takšnih naložb je pomnožitev pozitivnih učinkov ne samo pri deležniku, ki prejme sredstva, temveč zlasti tudi pri dobavitelju kmetijskih pridelkov oziroma surovin za pridelavo – pri kmetu. Posledica neupoštevanja takšnega načina pa je lahko negativna pomnožitev: javni denar ustvarja infrastrukturo, ki povečuje uvoz surovin in potiska domače pridelovalce v položaj cenovne nekonkurenčnosti. Zadruge so pri pridobivanju sredstev, zlasti pri ekonomskih

merilih, težje tekmovalce z velikimi gospodarskimi družbami, saj je njihova naloga ustvarjanje koristi za člane, ne pa maksimizacija dobička lastnikov. Preboj je bil dosežen v programskem obdobju 2014–2020, ko je bil prvič priznan poseben status kolektivnih naložb zadrug. Zadruge so skupaj na razpisih pridobile približno 8 milijonov evrov, to je omogočilo posodobitev številnih zbirnih centrov in pridelovalnih obratov. V novem strateškem načrtu pa je za zbirne centre in pridelavo predvidenih več kot 12 milijonov evrov s 50-odstotno stopnjo sofinanciranja; to pomeni pomemben korak k večjemu obsegu pridelave surovine slovenskega izvora. Kolektivne naložbe so namreč namenjene le za dejavnosti v povezavi s surovinami članstva. Pomembno je, da lahko zadruge sredstva pridobivajo tudi v okviru t. i. individualnih naložb, saj zadruge odkupujejo tudi surovine kmetov partnerjev in zato kolektivna naložba v številnih primerih ni izvedljiva.

Zakaj je lokalna surovina jedro trajnosti Trajnostnost se pogosto povezuje z okoljskimi vidiki, v kmetijsko-prehranskem sistemu pa zajema še dve pglavitni razsežnosti: gospodarsko in družbeno. Lokalna surovina je osrednji element vseh treh.

- Okoljska razsežnost: krajše transportne poti, manjša ogljična sled, ohranjanje kulturne krajine in biotske raznovrstnosti;
- gospodarska: več dodane vrednosti na kmetiji, stabilnejši prihodki, manjša izpostavljenost svetovnim cenovnim nihanjem;
- družbena: ohranjanje poseljenosti, delovnih mest in socialne strukture podeželja.

Zato je pomembno, da se z javnimi

sredstvi podpira pridelovalna dejavnost, ki kar najbolj temelji na surovini slovenskega izvora. Številni primeri kažejo, kako hitro lahko pridelovalec izgubi položaj na trgu, če ni organiziran in če javne politike ne podpirajo domače verige.

Pogled v prihodnost – trajnost kot strateška naložba Trajnostni kmetijsko-prehranski sistem, ki temelji na slovenski surovini, zadružni organiziranosti in večji udeležенosti kmetov v pridelovalnih in tržnih procesih, je trdna pot k ohranjanju prehranske suverenosti. V novi evropski in nacionalni zakonodaji se pojavlja izrazje, v katerem je moč prepoznati pomen prerazporejanja vrednosti v verigi, kolektivnih naložb in lokalne surovine. To je za Slovenijo priložnost, da okrepi modele, ki so se v praksi izkazali za učinkovite. Zadruge, ki že več kot stoletje in pol povezujejo kmete, imajo pri tem najpomembnejšo vlogo. So najkrajša organizirana veriga oskrbe s hrano, ki združuje pridelavo, zbiranje, pridelavo in trženje pod eno zaščito – zaščito kmetov samih.

Trajnostni kmetijsko-prehranski sistem tako ni le strokovni izraz, temveč strateška usmeritev, ki lahko slovenskim kmetom zagotovi prihodnost, slovenskim potrošnikom pa varno, kakovostno in lokalno pridelano hrano.

ESG-poročanje za srednja, mala in mikro podjetja

Barbara Fekonja,
ZZS, vodja Finančno-računovodskega oddelka

Jelena Malnar,
ZZS, vodja Pravno-kadrovskega oddelka

Kratice ESG (Environmental – okolje, Social – družba in Governance – upravljanje) je v zadnjih letih postala sopomenka za trajnostno poslovanje in poročanje. Standardi ESG so okvir za oceno, kako podjetja obvladujejo tveganja in priložnosti, povezane z vplivi na okolje, družbo in upravljanje, ter o tem komunicirajo z javnostjo in poslovnimi partnerji.

Evropska unija je z Direktivo (EU) 2022/2464 (CSRD) razširila krog zavezancev za obvezno poročanje o trajnosti. Države članice so jo morale prenesti v nacionalno zakonodajo do 6. julija 2024, Slovenija pa je to storila z novelo Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1M), ki je začela veljati 18. decembra 2024. Z njo se obveznost poročanja postopno uvaja za velika, srednja in majhna podjetja, ki kotirajo na borzi, ter za podjetja iz tretjih držav z obsežnim poslovanjem v Evropski uniji.

Čeprav večina srednjih, malih in mikro podjetij (MSP) še ni neposredno zavezana, so pričakovanja trga vse večja. Evropska komisija je zato julija 2025 objavila priporočila in smernice za prostovoljno ESG-poročanje (Voluntary Sustainability Reporting for SMEs), te vpeljujejo poenostavljen in prilagojen okvir, imenovan standard VSME.

Smernice določajo dva modela poročanja:

1. Osnovni modul je namenjen mikro in manjšim podjetjem, ki želijo poročati preprosto s kar najmanjšim administrativnim bremenom. Zajema osnovne, predvsem kvalitativne informacije o vplivu podjetja na okolje, družbo in upravljanje ter pomeni prvi korak v trajnostno poročanje:

- splošne informacije (pravna oblika, dejavnost, promet v evrih in bilančna vsota, število zaposlenih, ločeno po spolu ipd.),
- okolje (poraba energije, misija toplogrednih plinov, onesnaževanje, raba vode, krožno gospodarstvo, odpadki ipd.),
- družbeni vidik (struktura zaposlenih, zdravje in varnost, plačila in usposabljanje),
- upravljanje.

2. Celostni modul (prostovoljna nadgradnja) je primeren za srednja podjetja ali tista z večjimi vplivi. Zajema podrobnejše, tudi kvantitativne kazalnike ter omogoča bolj primerljivo poročanje v skladu z zahtevami večjih partnerjev in finančnih institucij, kot so:

- strategija,
- podnebni cilji in tveganja,
- dodatni socialni kazalniki,
- upravljanje.

Standard VSME omogoča MSP-jem prostovoljno poročanje, ne da bi bila potrebna obvezna zunanja neodvisna presoja revizorja ali druge pooblašćene organizacije, to pa zmanjšuje administrativno in stroškovno breme.

Ker banke, vlagatelji in druge finanćne institucije vse pogostejše dodajajo trajnostna merila v svoje kreditne pogoje, razpise in investicijske politike, postaja prostovoljno ESG-poročanje kazalnik zrelosti, zaupanja in pripravljenosti na prihodnost, v kateri bo trajnostnost najverjetneje postala zakonsko obvezna tudi za MSP. Prostovoljno ESG-poročanje prinaša podjetjem številne koristi:

- lažji dostop do finanćnih virov, saj banke in vlagatelji vse bolj upošćevajo trajnostne vidike poslovanja;
- konkurenćno prednost pri večjih kupcih, ki zahtevajo standarde ESG od svojih dobaviteljev;
- prihranke z uvajanjem praks ESG, na primer z energetske učinkovitostjo;
- krepitev ugleda in zaupanja podjetja med zaposlenimi, kupci in širšo skupnostjo.

Predstavitev prejemnikov priznanj

Priznanje za trajen doprinos k razvoju zadružništva

Anton Gole
je bil več mandatov predsednik nadzornega odbora takratne KZ Trebnje. Pomembno je prispeval k pripojitvam zadrug in nastanku KZ Trebnje - Krka.

Geza Grabar
je več kot 25 let novinar Kmečkega glasa, prispevke pa piše skoraj 40 let. Zvest poslanstvu poročanja za dobro kmeta vedno poskrbi, da dosežejo bralce zanesljive informacije.

Marjanca Klaužar
je od ustanovitve KZ Bohor leta 1993 do upokojitve skrbela za odkup mleka. Tudi njeno delo na družinski hribovski kmetiji jo tesno povezuje z zadružništvom.

Samo Mohorčič
je v dvanajstih letih vodenja KGZ Ribnica s prenovami in gradnjo trgovin zaznamoval njen razvoj. Z delom v organih ZZS in Kapitalske zadruge je krepil zadružništvo v regiji in širše.

Franc Pogačnik
je 9 let opravljal delo upravnika KGZ Kamnik. Bil je pobudnik postopkov vračila odvzetega zadružnega premoženja, kar je utrdilo položaj zadruge.

Anton Radoš
je kot dolgoletni član in član upravnega odbora KZ Metlika pomembno prispeval k razvoju zadruge in soustvarjal številne pomembne odločitve zadruge.

Milan Sirše
se je zaposlil v KZ Vransko leta 1982. V letu 1992 in vse do upokojitve lani je vodil zadrugo ter jo uspešno krepil s širjenjem dejavnosti in plemenitenjem premoženja.

Branko Slana
izhaja iz družine, katere člani so leta 1909 ustanovili Zadrugo za vzrejo žrebet na Cvenu. Na domači kmetiji med drugim vzrejajo vrhunske kasaške konje.

Stanislav Voglar
je bil med ustanovitelji KZ Krško. Je dolgoletni član upravnega odbora in eden večjih kooperantov zadruge pri oddaji grozdja in mleka.

Jože Žabkar
je v dvajset letih vodenja KZ Laško zagotovil njeno finančno stabilnost. Vlagal je v razvoj dejavnosti, utrdil lastni blagovni znamki zadruge ter se zavzemal za skupno dobro.

Priznanje ob 50-letnici delovanja

Društvo podeželskih žena Gornja Radgona

Društvo že 50 let skrbi za ohranjanje kulturne in etnografske dediščine slovenskega podeželja. Članice društva s svojim delom bogatijo številne razstave in prireditve ter so nepogrešljive pri pogostitvah ob podelitvah priznanj ZZS na

sejmu AGRA. Odlično sodelujejo s KZ Radgona, kjer imajo tudi svoj sedež. Izjemno dragocen je njihov prispevek k ohranjanju žetvenih šeg, saj članice že več desetletij pripravljajo dan žetve na Spodnji Ščavnici, obenem pa skrbijo za promocijo kulinarične

dediščine domačih krajev, ki jo s ponosom in ljubeznijo prenašajo na mlajše rodove.

Priznanje je prevzela predstavnica Društva podeželskih žena Gornja Radgona, Vesna Bratuša.

Priznanje ob 50-letnici delovanja

Društvo kmečkih žena Žiri

Začetki društva segajo v leto 1975, ko je nastal Aktiv kmečkih žena Žiri, ki se je pozneje preoblikoval v današnje društvo. Članice so bile vse od začetka gibalno družbene prepoznavnosti žensk, tudi s kampanjo za pridobitev pravice do

porodniškega dopusta za kmečke ženske. Društvo je bilo prvo v organiziranju peke kruha, peciva in raznih kuharskih tečajev; vsemu temu se poleg ozaveščanja o skrbi za zdravje posveča tudi danes. Članice društva sodelujejo na številnih prireditvah, vsako

leto organizirajo tradicionalni krompirjev piknik, ki je postal simbol krajevnega povezovanja.

Priznanje je prevzela predstavnica Društva kmečkih žena Žir, Franciška Primožič.

Zadružne zveze Slovenije v letu 2025

Priznanje za prispevek k razvoju zadružništva

Tomaž Černivec
je dolgoletni član upravnega odbora KGZ Sloga Kranj, največji mlekar v zadrugi in zgled zadružnega sodelovanja.

Janko Debeljak
član KGZ Ribnica od leta 1992. V mandatu od 2020 do 2025 je kot predsednik nadzornega odbora zadruga pomembno prispeval k razvoju zadruga.

Viktor Drev
je od leta 2004 dejaven v organih upravljanja KZ Šaleška dolina. S svojim delom na Občini Šoštanj je prispeval k odličnemu sodelovanju med občino in zadrugo.

Društvo zadružnic BRIŠKA REBULA
že 15 let skrbi za ohranjanje briške etnogastronomije. Njihovo delo pomembno prispeva k varovanju kulturne dediščine in zadružnih vrednot v Brdih.

Marjan Golavšek
že 22 let poslovno sodeluje s KZ perutinarjev Pivka. Kot dolgoletni predsednik zadruga vedno poudarja pomen skupnosti, napredka in zadružnih vrednot.

Zdenka Gostenčnik
je predana zadružništvu 37 let. Je vodja področne zadruga Prevalje Koroške KGZ, kjer skrbi za odkup mleka in je s svojo srčnostjo nepogrešljiva sodelavka.

Jasmina Gregorec
skrbi za računovodstvo KZ Ptuj že več kot 34 let. Njeno razumevanje pomena zadružnih načel je pomemben del uspešnega poslovanja zadruga.

Marija Kunc
se je v KGZ M Sora Žiri zaposlila leta 1988, danes dela v podjetju M SORA. Njena kmetija sodeluje z zadrugo pri odkupu mesa in lesa. Je tudi članica nadzornega odbora zadruga.

Alenka Marjetič Žnider
je kot vodja oddelka na ZZS prinesla slovenskemu zadružništvu nov zagon. Njena vloga pri ustanavljanju skupin in organizacij proizvajalcev je srčno poslanstvo za še bolj povezano zadružno skupnost.

Hilda Paskolo
je prejela priznanje na predlog KZ Ptuj za dolgoletno sodelovanje z zadrugo, dejavno vlogo v njenih organih upravljanja ter pomemben prispevek k razvoju zadruga.

Egon Rebec
za dolgoletno članstvo in vodenje upravnega odbora KZ Vinakras Sežana, ki ga je vodil štiri mandate, in njegov prispevek k razvoju zadruga ter kmetijstva in gozdarstva na Krasu.

Leopold Vrečko
na predlog KZ Slovenska Bistrica za zgledno sodelovanje z zadrugo ter delo v njenih odborih. Pomemben je bil njegov prispevek k razvoju zadružništva na Bistriškem ob preoblikovanju zadruga.

Priznanje ob 25-letnici delovanja

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

KGZS že četrto stoletje z ekipo na zbornici in kmetijskih svetovalcev na terenu s predanostjo, znanjem in odločnostjo stoji ob strani slovenskemu kmetu, lastniku gozda, podeželskemu človeku. V petindvajsetih letih delovanja je zbornica postala glas podeželja, branik kmetijstva in gozdarstva bodisi pri uresničevanju skupne kmetijske politike bodisi pri vsakodnevnem zagovarjanju

interesov članov, svetovanju, izobraževanju in pomoči na terenu. Ob letošnjem jubileju je zbornica v sodelovanju z nekdanjim predsednikom države Borutom Pahorjem ustanovila fundacijo Srce podeželja za pomoč posameznikom in družinam, prizadetim v nesrečah na kmetijah. Priznanje prejme tudi zaradi dobrega sodelovanja z Zadružno zvezo Slovenije.

Priznanje je prevzel dr. Jože Podgoršek, predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije.

Čestitamo in iskrena hvala vsem letošnjim nagrajenkam in nagrajencem za njihovo predanost slovenskemu zadružništvu in kmetijstvu!

Priznanje ob 70-letnici delovanja

Kmetijska zadruga Šaleška dolina

Začetki KZ Šaleška dolina segajo v leto 1955, z različnimi povezovanji je leta 1993 nastala samostojna zadruga, ki danes združuje 400 kmetov, na leto odkupi več kot 14 milijonov litrov mleka brez GSO, odkupuje govejo živino in jo zreja v dveh lastnih hlevih, ima kmetijske prodajalne in živilsko prodajalno. Na 18,5 hektara pridelujejo jabolka in hruške. Ima lastni blagovni znamki Slodar in Ekodar.

Zaupanje kupcev utrjuje z inovativnim načinom preverjanja sledljivosti in izvora izdelkov s QR-kodo. Zadruga je bila leta 2014 finalistka evropskega tekmovanja COPA COGECA, leta 2016 je na slovenskem Agrobiznisu osvojila tretje mesto. Leta 2023 ji je za ekološko govejo kostno juho Agrobiznis Finance podelil priznanje za najbolj inovativen produkt, letos je za

jabolčno peneče vino Eros na prestižnem ocenjevanju World Drink Awards v Anglija prejeli naziv zmagovalca kategorije. Je zanesljiva partnerica kmetu, ki z razvojem utrjuje svojo vlogo kot steber trajnostnega kmetijstva in zadružništva.

Priznanje je prevzel Janko Arlič, predsednik upravnega odbora KZ Šaleška dolina.

Priznanje ob 80-letnici delovanja

Kmetijska zadruga Metlika

KZ Metlika je bila ustanovljena 8. aprila 1945 kot nabavno-prodajna zadruga, v desetletjih pa se je preoblikovala in združevala manjše enote. Danes združuje okoli 200 članov in ima 230 zaposlenih ter pomembno prispeva k razvoju kmetijstva in gospodarstva Bele krajine in širše. Kot ena največjih zadrug v Sloveniji deluje v štirih programih. Program

Vino združuje vinogradništvo in vinsko klet, kjer ustvarjajo svetovno priznana vina, program Mesnine obsega klavnico, mesnico in mesni diskont, program Trgovina zajema živilske trgovine in agrocentre, s programom Gastro pa ustvarjajo 75 odstotkov prihodkov in z osmimi prodajnimi središči po Sloveniji oskrbujejo gostinstvo in

poslovne partnerje. V počastitev 80-letnice je zadruga pripravila številne dogodke, kjer so med drugim izdali spominsko knjigo, odprli prenovljeno vinsko klet, organizirali hišni gastrosejem ter predstavili vizijo razvoja zadruge v prihodnje.

Priznanje je prevzela Tatjana Malešič, direktorica KZ Metlika.

Priznanje ob 80-letnici delovanja

Kmetijska zadruga Hoče

KZ Hoče je bila ustanovljena junija 1945 kot nabavno-prodajna zadruga. Z leti so se ji pridružile zadruge iz okoliških vasi, leta 1961 sta se z zadrugo združili zadrugi Starše in Reka - Pohorje. Po združitvi so nastali pomembni obrati za kmetijstvo, gozdarstvo in mesarsko dejavnost. Danes povezuje 108 članov, zaposluje devet ljudi in deluje kot zanesljiva

partnerica kmetom. Ima svoje sadovnjake, omogoča odkup pridelkov, pitanje živali, ponuja celosten kmetijski reproprogram, svetovanje in računovodske storitve. V poslovalnicah v Hočah in Staršah ponuja vse za kmetijstvo, vrtnarstvo in gozdarstvo. Zadruga ves čas ohranja svojo temeljno vizijo: povezovati, podpirati in

omogočati pridelavo kakovostne domače hrane. Z novo naložbo v sodobni objekt s silosi, hladilnico, trgovino s skladiščem in sončno napravo kaže svojo izjemno razvojno usmerjenost, ob tem pa ostaja zvesta svojim koreninam.

Priznanje je prevzel Branko Ledinek, podpredsednik zadruge.

Priznanje ob 80-letnici delovanja

Kmetijska zadruga Selnica ob Dravi

KZ Selnica ob Dravi s ponosom ohranja bogato dediščino, katere korenine segajo v zgodnja štirideseta leta prejšnjega stoletja. Z vizijo in predanostjo je zadruga vse od začetkov pomembno sooblikovala razvoj Dravske doline – od gradnje podeželske infrastrukture, spodbujanja turizma na kmetijah do podpore izobraževanju. Danes

ostaja trden steber skupnosti. Na zadružnem posestvu pridelujejo vrhunska jabolka, vrtnine in poljščine, skrbijo za odkup lokalnih pridelkov, mleka in živine. Zadruga ponuja kupcem s trgovinama v Spodnji Selnici in Kamnici bogat izbor trgovskega blaga in repromateriala. Ima hladilnico sadja, kjer se lahko skladišči

približno 1700 ton sadja, ponuja storitve hlajenja in skladiščenja. S svojo močno sadjarsko tradicijo daje prepoznaven pečat vsej dolini in dokazuje, da se zna odzivati na razvojna gibanja sodobnega časa.

Priznanje je prevzel predsednik zadruge, Matej Pečovnik.

Povezani z zemljo. Povezani drug z drugim.

Ana Ivandič,
komunikacijska strateginja

V svetovnem letu
zadružništva je tudi
Zadružna zveza
Slovenije poskrbela, da
se naš glas še bolj sliši
po vsej deželi.
Nova oglaševalska
kampanja Zadružne
zveze Slovenije
nagovarja širšo
slovensko javnost in
spodbuja zavedanje o
vrednosti dela naših
13.500 družinskih
kmetij, povezanih v 60
zadrug. Po drugi strani
pa je vsebina kampanje
tudi poklon vsem našim
članom in vrednotam
zadružništva, ki nas
povezujejo že več kot
150 let.

Dežela potrebuje podeželje

Osrednja misel kampanje temelji
na preprosti resnici:
kmetje, povezani v zadruge, se
zavedamo, da je hrana slovenskega
podeželja darilo narave in moč
korenin naše dežele.

**Brez kakovostne domače hrane
ni zdrave prihodnosti.** In tudi ni
prehranske neodvisnosti Slovenije.

A slovensko kmetijstvo se danes
sooča s številnimi izzivi: od
podnebnih sprememb in pritiska
globalnih trgov do naraščajočih
stroškov pridelave ter vse
manjšega razumevanja pomena
kmetijskega dela v širši javnosti.

Zato smo zastavili **triletno
komunikacijsko strategijo**,
s katero bomo sistematično krepili
razumevanje pomena zadružništva
in spoštovanje do slovenskega
podeželja.

**Naša prizadevanja bodo
usmerjena v pet temeljnih ciljev:**

- 1. Povečati razumevanje pomena
ohranjanja domačega kmetijstva**
Kmetijstvo ni le poklic, temveč
temelj prehranske varnosti in
kulturne identitete Slovenije.
Želimo, da bi širša javnost
razumela, da pomeni ohraniti
slovensko kmetijstvo ohraniti
življenje na podeželju, krajino,
tradicijo in delovna mesta.
- 2. Okrepiti razumevanje vloge
zadrag**
Zadruge niso samo poslovni
sistem, temveč socialno tkivo
podeželja. Povezujejo kmete,
omogočajo skupni nastop na
trgu, pomenijo podporo pri
prodaji, nakupu in izobraževanju
ter s tem zagotavljajo trdnost
posameznih kmetij.
- 3. Spodbuditi potrošnike, da
izberejo izdelke iz zadružne
ponudbe; hrano domačih
korenin.**
Hrana slovenskih zadrug pomeni
kakovost, sledljivost in trajnost.
Z izbiro lokalnih izdelkov
vsak posameznik prispeva
k ohranjanju slovenskega
kmetijstva in zmanjšuje
odvisnost od tujih dobavnih
verig.
- 4. Krepiti to, da smo ponosni na
slovensko hrano in podeželje**
Želimo, da bi se Slovenci
znova zavedeli, da imamo
enega najbogatijših naborov
lokalnih pridelkov in znanja v
Evropi. Slovenska hrana je naša
identiteta in ponos.
- 5. Poudariti vrednost naravne,
sezonske in slovenske hrane**
Hrana s kratko potjo, brez
umetnih dodatkov in z naravnim
izvorom s slovenskega podeželja

ohranja poln okus, hranilno
vrednost in spoštovanje do letnih
časov. Takšna hrana nosi v sebi
energijo zemlje in trud ljudi, ki
jo pridelajo, zato sodi na naše
krožnike.

Moč povezanosti

Kot temelj komunikacije smo
postavili nov podpis Zadružne
zveze Slovenije:
**Povezani z zemljo. Povezani drug
z drugim.**

To sporočilo ni slogan, ki hoče
ugajati, temveč je bistvo naših
vrednot, ki jih živimo.
Izraža:
• spoštovanje do narave in zemlje,
• moč naše medsebojne podpore
drug drugemu,
• vrednost sodelovanja in
odgovornosti do skupnega
dobrega,
• krepitev vezi med podeželjem in
mestom.

Pomembno je, da razvijamo
medsebojne mostove, povezujemo
tradicionalno in sodobno, skupaj
pazimo na svoje korenine.

Zadruge, povezane v Zadružni
zvezi Slovenije, niso le racionalni
dejavniki gospodarske podpore in
boljše organizacije, **naša vrednost
je tudi v mehkih vrednotah
varovanja podeželja, ohranjanja
kmečke skupnosti in spoštovanju
do narave.**

Brez močnih in zdravih korenin ni življenjske moči

Tako kot drevo ne more rasti brez
močnih korenin, tudi dežela ne
more napredovati brez svojega
podeželja.
To sporočilo smo v televizijskih
oglasih simbolno prikazali z
mogočno lipo, ki raste na pašniku
pohorske kmetije. Od simbolike
drevesa smo prešli k vsakdanjiku
kmetije, kjer poteka življenje v
ritmu kmečkih opravil.

Krompir smo pobirali na kmetiji
Uranjek, njihovih pašnikov pa smo
ujeli tudi prizore krav, ki so simbol
naše živinoreje. Vinski del oglasov
smo posneli v vinogradih in vinski
kleti zadruge Klet Brda Dobrovo.

Najbolj dišeči del snemanja so bili
sklepni prizori bogato obložene
mize. Pokazali smo, kako dobro
se v Sloveniji jé, ko se pripravi
kakovostna domača hrana. Izbor
in pripravo jedi smo nekoliko
prilagodili sodobnejši interpretaciji
kulinarike, da bi se približali tudi
kupcem, ki niso s podeželja.

Nastali so trije televizijski oglasi:
prvi je posvečen zemlji, drugi
živinoreji, tretji vinogradništvu.
Vsi trije s simbolom drevesa
vzpostavijo zavedanje o pomenu
korenin, nato pa nas z mehko
pripovedjo povabijo k razmisleku,
kako pomembno je, da lahko
izberemo tisto, kar je domače,
lokalno in resnično kakovostno.

Naj bo na mizi zares dobro in domače

Poziv k izbiri hrane s slovenskega
podeželja bomo naslednja leta
širili po različnih komunikacijskih
poteh: po spletu, v tiskanih
medijih, s plakati ob cestah, na
dogodkih in degustacijah po vsej
državi.
Na vseh ravneh si bomo
prizadevali, da bi približali naše
delo in pomen zadružništva
različnim ciljnim skupinam:
od potrošnikov in mladih do
odločevalcev, ki oblikujejo
prihodnost slovenskega kmetijstva.

Pregovor sicer pravi, da se dobro
blago samo hvali, a v resnici v
današnjem svetu to ne drži več.
Ni dovolj, da prihajajo s podeželja
kakovostni izdelki in pridelki.
Potrebno je, da o njih tudi glasno
spregovorimo. Da s ponosom
pokažemo, kaj pomenijo naše
korenine, kako nastaja hrana, ki
ohranja naravo in skupnost, ter
zakaj se je zanjo vredno odločiti.

Pomembno je tudi, da se
potrudimo naše izdelke ponuditi
sodobneje, v skladu s pričakovanju
današnjega potrošnika. Zato
bomo morali izdelati tudi bolj
profesionalno dodelane vizualne
elemente in nagovore potrošnikov
na ravni posameznih zadrug in
kmetij.

Le tako bomo poskrbeli, da
v poplavi ponudbe ljudje ne
spregledajo tistega, kar je zares
dragoceno: izdelkov slovenskih
kmetij in zadrug, ki nosijo moč
zemlje in srčnost ljudi.

Podeželje in vrhunska kuhinja za isto mizo

Da bi vrednost kakovostnih in
naravnih sestavin slovenskega
podeželja še bolj približali
urbanemu sodobnemu
potrošniku, smo se povezali
s svetovno priznanimi
slovenskimi kuharskimi
mojstri, združenimi v
organizaciji JRE (Jeunes
Restaurateurs Europe).
V sodelovanju z Zadružno
zvezo bodo tako nastali kratki
spletni filmi, v katerih bodo
vrhunski šefi iz sestavin naših
zadrug po svoje pripravili
slovenske tradicionalne
jedi. Povezali bomo recepte,
ki gredo iz roda v rod, z
ustvarjalnim podpisom
sodobne kuhinje.

S tem projektom želimo
pokazati, da hrana z domačimi
koreninami ni samo del
nostalgije, temveč tudi navdih
za prihodnost: za kulinariko,
turizem in trajnostno življenje.
Ko se delovne roke kmeta in
kuharskega mojstra srečajo
v isti zgodbi, se povežeta dve
plati iste resnice: dobra hrana
se začne pri zemlji. 🌱

EUDR: kaj prinaša nova uredba o krčenju gozdov in zakaj se o njej toliko govori?

Tit Škerget,
Zadružna zveza Slovenije

Evropska unija je sprejela uredbo EUDR, s katero želi zmanjšati krčenje gozdov po svetu. Pravila naj bi začela veljati 30. decembra 2025, za najmanjša podjetja s področja, ki niso povezana z lesom, pa pol leta pozneje. Ker se datum hitro približuje, veliko podjetij in organizacij pospešeno preverja, kaj to pomeni v praksi.

Kaj je bistvo uredbe?

Na trg Evropske unije ne bo več dovoljeno dajati, nanj uvažati ali z njega izvažati nekaterih surovin in izdelkov – med njimi so kava, kakav, soja, govedo, palmovo olje, guma in les – če obstaja tveganje, da so bili pridelani, pridobljeni ali prirejeni na zemljiščih, kjer je po 31. 12. 2020 prišlo do krčenja gozdov. V državi izvora morajo biti spoštovani tudi nekateri najpomembnejši predpisi, zlasti glede rabe zemljišč.

Vsakdo, ki želi dati tak izdelek na trg, bo moral prej zbrati natančne podatke (tudi geolokacijo zemljišč), oceniti tveganje in po potrebi sprejeti ukrepe za njegovo zmanjšanje. Ko presodi, da je tveganje zanemarljivo, mora v evropski informacijski sistem naložiti izjavo o potrebni skrbnosti – šele nato lahko izdelek proda ali izvozi.

So predvidene kakšne olajšave?

Da. Če prihaja izdelek iz države z nizkim tveganjem – med njimi je tudi Slovenija – bo postopek poenostavljen, saj formalna ocena tveganja ne bo obvezna. Mala in srednja podjetja bodo preverjala le tiste dele izdelkov, ki še niso bili ustrezno pregledani, trgovcem pa bo dovolj, da bodo zbirali osnovne podatke in referenčne številke izjav. Kljub temu pa je uredba

pomembno administrativno breme, predvsem za manjše proizvajalce. Zato se številni sprašujejo, zakaj morajo stroga pravila spoštovati tudi države, kot je Slovenija, v kateri se gozdne površine povečujejo. Razlog je v tem, da Evropska unija zaradi mednarodnih trgovinskih pravil ne sme ločevati domačih in uvoženih proizvodov – zato velja uredba za vse enako.

Bo uredba zares začela veljati pravočasno?

Že lani je bila njena uveljavitev predstavljena za eno leto, predvsem zaradi velikega administrativnega bremena in še nedelujočega informacijskega sistema. Tudi zdaj, tik pred rokom, se v državah članicah krepi pritisk za novi odlog in dodatne poenostavitve. Evropska komisija predlaga zamik le za mikro in mala podjetja, številne države pa si želijo splošnega enoletnega odloga. Med zamislili je tudi možnost, da bi države z dobro razvitimi javnimi evidencami same poslale potrebne podatke organom Evropske unije, zavezancem pa bi izdale referenčne številke – s tem bi jim močno olajšale delo.

Kaj to pomeni za prihodnost?

Odločitev o morebitnem odlogu še ni sprejeta, časa pa je malo. Če politični dogovor ne bo pravočasno sklenjen, bo začela uredba veljati v zdajšnji obliki. Hkrati pa uredba prinaša pomembno omejitev: če se zemljišče po presečnem datumu spremeni v gozd in ga želimo pozneje znova uporabiti kot kmetijsko površino, na njem ne

bo več dovoljeno pridelovati in pridobivati surovin, ki sodijo v EUDR. Niti ni predvidena možnost kompenzacije z dodatnim pogozdovanjem drugje. V državah z veliko gozda in malo kmetijskih površin se s tem odpirajo številna vprašanja. Razprave o uredbi se zato še zdaleč ne bodo končale. Kako se bo razvijala, bomo spremljali tudi v prihodnje. 🌱

Narava ve:

*brez močnih in zdravih korenin
ni življenjske moči.*

*Kmetije, povezani v zadruga pa vemo,
da je hrana slovenskega podeželja
darilo narave za moč korenin naše dežele.*

*Brez kakovostne hrane
ni zdrave prihodnosti.*

*Zato skupaj čuvajmo naše korenine
in ostanimo dežela res dobre,
domače hrane.*

*Naj leto 2026 v naših srcih,
na naših poljih
in mizah bogato obrodi -
s toplino, zdravjem in
obiljem domačih dobrot.*